

אימוץ ילדי האיטי - כיצד?

מאת עו"ד איתן ליפסקר *

רעש האדמה הקשה שפקד את האיטי וגרם למותם של כמאה וחמישים אלף בני אדם, מייצר מטבעו "גלי הדף" של סוגיות משפטיות מורכבות ובהן סוגיות רבות הנוגעות לילדים. בכלל זה משמורת ואפוטרופסות על ילדים שהוריהם נהרגו, חטיפתם של ילדים תוך ניצול האסון העצום, ירושה ועוד.

רשימה זו תתמקד בנושא אפשרות אימוצם של ילדים יתומים מהאיטי וזאת על רקע דיווחים שהתפרסמו בימים האחרונים בכלי התקשורת בישראל אודות יוזמה של המדינה לאמץ בישראל ילדים מהאיטי אשר התייתמו מהוריהם עקב רעש האדמה.

בעקבות ידיעות אלו אף דווח על פניות רבות של אזרחים אשר הביעו את רצונם לאמץ ילדים אלו. בקרב גורמים מקצועיים קיימת מחלוקת, האם אומנם "מוסד האימוץ" הוא המתאים והנכון עבור אותם ילדים אומללים, או שמא יש להעדיף לסייע להם במסגרת מקום מגוריהם ובקרב הקהילה המקומית.

יחד עם זאת ומאחר ואופציית האימוץ היא שהועמדה על הפרק, מן הראוי להציג את הדרך הפרקטית העומדת בפני מי שמעוניין להשתלב ולפעול בכיוון זה.

סוגיית אימוצם של ילדים מוסדרת בחוק האימוץ והמשרד הממשלתי הממונה על הנושא הוא משרד הרווחה.

משרד הרווחה מטפל בבקשות לאמץ ילדים, המתקבלות מצד הציבור הרחב ותפקידו לסנן ולאתר את המועמדים המתאימים. הפונים מופנים לעריכת בדיקות פסיכולוגיות מורכבות לצורך הערכת תפקודם כהורים, כיום ובעתיד.

לאחר שאותרו מועמדים מתאימים עקרונית לאמץ, יש לפעול לבדיקת התאמתם והסכמתם לאימוץ הספציפי מהמדינה הזרה.

עד לפני מספר שנים היה נושא האימוץ מחו"ל בבחינת "שטח הפקר" אשר איש הישר בעיניו יעשה בו כרצונו. בדומה למדונה או אנג'לינה ג'ולי, אשר הביאו עימן מאפריקה ילדים, ניתן היה למצוא מקרים בהם הובאו לישראל ילדים ממדינות העולם השלישי וזאת ללא הליך תקין וללא פיקוח הולם. לפני מספר שנים תוקן חוק האימוץ והותקנו בו כללים לאימוץ ילדים ממדינות זרות ע"י אזרחי ישראל וזאת באמצעות עמותות מוכרות ומפוקחות, המטפלות בכל הצדדים הטכניים והמקצועיים הכרוכים בכך, כגון: יצירת קשר עם הגורמים המוסמכים לענין האימוץ במדינה הזרה, מינוי עובד סוציאלי ופסיכולוג המלווים את ההורים המאמצים ואת הילד המאומץ, רופא הבודק את מצבו ואת ההיסטוריה הרפואית של הילד ועוד.

השירות שנותנות העמותות הנו בתמורה כספית המוגבלת על פי חוק לעשרים אלף דולר, אולם קיימות הוצאות נוספות ובכללן: שהות ההורים המאמצים במדינה הזרה, הליכים משפטיים ורפואיים שונים, המשתנים ממדינה ומדינה ועוד.

בסופה של הדרך הארוכה - יש שיאמרו: ההריון הארוך - ייתן בית המשפט לענייני משפחה בישראל צו אימוץ ומשמעות הדבר כי הילד המאומץ הופך להיות ילדם של ההורים המאמצים לכל דבר וענין ובה בעת מנותקות הזכויות והחובות שיש בין הילד המאומץ לבין קרוביו הביולוגיים.

מומלץ להעזר בליווי משפטי שוטף לכל אורך ההליך וזאת הן לצורך בחינת ההסכמים והמסמכים השונים עליהם נדרשים ההורים המאמצים לחתום במהלך ההליך, הן בכדי לוודא כי התהליך מתנהל באופן תקין בחו"ל ובישראל והן בכדי להגיש ערר בפני ועדה מיוחדת הקבועה לשם כך, במידת הצורך, על החלטות מנהליות המתקבלות תוך כדי התהליך.

יש להדגיש כי ניסיונות לעקוף את הוראות החוק ולפעול לאימוץ ילדים שלא באופן המתואר לעיל הנו עבירה פלילית ובשנים האחרונות אף ננקטו הליכים פליליים כנגד עורכי דין ו"מעכרים" אשר עסקו בנושאים אלו שלא כדין.